

Πληροφορίες: Γραφείο Συνηγόρου του Πολίτη
☎2131306768-769
Email: grafeiosynigorou@synigoros.gr

Προς

1) Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας
Αξιότιμο κο Κώστα Σκρέκα
Μεσογείων 119
11526 Αθήνα
secmin@ypen.gr

2) Υπουργό Ψηφιακής Διακυβέρνησης
Αξιότιμο κο Κυριάκο Πιερρακάκη
Φραγκούδη 11 & Αλ. Πάντου
10163 Καλλιθέα
sec@mindigital.gr

ΘΕΜΑ: Θεσμικό πλαίσιο παροχής ευεργετημάτων σε ευάλωτους καταναλωτές ηλεκτρικής ενέργειας

Αξιότιμοι κ.κ. Υπουργοί,

Ο Συνήγορος του Πολίτη, στο πλαίσιο των προβλεπόμενων εκ του νόμου 3094/03 αρμοδιοτήτων του, θα ήθελε να θέσει υπόψη σας τις κάτωθι παρατηρήσεις του επί του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου παροχής ευεργετημάτων σε ευάλωτους καταναλωτές ηλεκτρικής ενέργειας και να σας υποβάλει σχετικές βελτιωτικές προτάσεις προς την κατεύθυνση της ενδυνάμωσης των απονεμόμενων δικαιωμάτων.

1. Διαδικασία ανανέωσης ένταξης ευάλωτων καταναλωτών στο Κοινωνικό Οικιακό Τιμολόγιο (ΚΟΤ) και στο Μητρώο Ευάλωτων Πελατών (ΜΕΠ)

1.1 Διαδικασία ανανέωσης ένταξης στο Κ.Ο.Τ

Σύμφωνα με το άρθρο 2§1 της υπ' αριθ. Δ5-ΗΛ/Β/Φ29/16027/2010 (ΦΕΚ Β'/1403/06.09.10) αποφάσεως του Υφυπουργού ΠΕΚΑ - όπως αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 της υπ' αριθ. ΥΠΕΝ/ΥΠΡΓ/892/152/2018 (ΦΕΚ Β'/242/01.02.18) αποφάσεως του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας και ισχύει μέχρι σήμερα - η ένταξη των δικαιούχων καταναλωτών στο Κ.Ο.Τ. πραγματοποιείται για ένα ολόκληρο έτος. Περαιτέρω, δυνάμει του άρθρου 3§4 της προμνησθείσης αποφάσεως του Υφυπουργού ΠΕΚΑ - όπως αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 3 της υπ' αριθ. ΥΠΕΝ/ΥΠΡΓ/892/152/2018 αποφάσεως του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας και με το άρθρο

1 της υπ' αριθ. ΥΠΕΝ/ΔΗΕ/72919/1459/2019 (ΦΕΚ Β'/3290/27.08.19) αποφάσεως του Υφυπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας¹ - ορίζεται ότι «Όσοι έχουν ενταχθεί στο Κ.Ο.Τ απαιτείται να υποβάλουν εκ νέου αίτηση εντός δυο (2) μηνών από τη λήξη της οριζόμενης από τις κείμενες διατάξεις ή της παραταθείσας με οποιονδήποτε τρόπο προθεσμίας υποβολής των δηλώσεων φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων, οπότε και διενεργείται επανέλεγχος των προϋποθέσεων ένταξης στο Κ.Ο.Τ. Εφόσον από τη διαδικασία αυτή προκύψει ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις ένταξης σε άλλη κατηγορία τότε ο δικαιούχος μεταβαίνει αυτόματα σε αυτή. Εάν προκύψει ότι δεν πληρούνται πλέον οι προϋποθέσεις ένταξης σε καμία κατηγορία ή δεν υποβληθεί αίτηση τότε το Κ.Ο.Τ. παύει να ισχύει από την επόμενη ημέρα της λήξης της προθεσμίας του προηγούμενου εδαφίου...».

1. 2. Διαδικασία ανανέωσης ένταξης στο Μ.Ε.Π

Η διαδικασία περί ανανέωσης ένταξης στο Μ.Ε.Π ακολουθεί τα πρότυπα της περιγραφόμενης στο κεφ. 1.1 σχετικής διαδικασίας με τη διαφοροποίηση ότι η έγκριση της ανανέωσης υπαγωγής του καταναλωτή στο ΚΟΤ επιφέρει την αυτόματη ανανέωση της υπαγωγής στο ΜΕΠ. Ειδικότερα, στο άρθρο 3 της υπ' αριθ. Δ5-ΗΛ/Β/Φ.1.21/ΟΙΚ. 12112 (ΦΕΚ Β'/1521/21.6.13) αποφάσεως του Υφυπουργού ΠΕΚΑ - όπως αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 της υπ' αριθ. ΥΠΕΝ/ΔΗΕ/78337/224 (ΦΕΚ Β'/5030/13.11.18) αποφάσεως του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας - προβλέπεται ότι: «1. Ο Διαχειριστής Ελληνικού Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας (Δ.Ε.Δ.Δ.Η.Ε) τηρεί ενιαίο Μητρώο Ευάλωτων Πελατών, στο οποίο εντάσσονται, είτε αυτόματα, Πελάτες που έχουν ενταχθεί στο Κ.Ο.Τ, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην υπ' αριθ Δ5-ΗΛ/Β/ Φ29/16027/6.8.2010 απόφαση του Υφυπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, όπως εκάστοτε ισχύει, είτε κατόπιν αιτήσεως τους, Πελάτες που εμπίπτουν σε κάποια από τις υποκατηγορίες Β` και Γ` του άρθρου 2 της παρούσας υπουργικής...10. Όσοι έχουν ενταχθεί στο Μητρώο Ευάλωτων Πελατών είτε απαιτείται να υποβάλουν εκ νέου αίτηση εντός ενός (1) μηνός από τη λήξη της οριζόμενης από τις κείμενες διατάξεις ή της παραταθείσας με οποιονδήποτε τρόπο προθεσμίας υποβολής των δηλώσεων φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων, οπότε και διενεργείται επανέλεγχος των προϋποθέσεων ένταξης στο Μητρώο είτε εντάσσονται αυτόματα στην περίπτωση που έχουν ήδη ενταχθεί στο Κ.Ο.Τ. Για την πρώτη περίπτωση, όπου απαιτείται η υποβολή νέας αίτησης, ο Πελάτης απεντάσσεται από το Μητρώο Ευάλωτων Πελατών εάν προκύψει ότι δεν πληρούνται πλέον οι προϋποθέσεις ένταξης σε καμία κατηγορία ή δεν υποβάλλεται αίτηση μέχρι την επόμενη ημέρα της λήξης της προθεσμίας του πρώτου εδαφίου...».

1.3 Παρατηρήσεις επί των διαδικασιών ανανέωσης ένταξης ευάλωτων καταναλωτών στο Κ.Ο.Τ και στο Μ.Ε.Π

Η Αρχή έχει δεχθεί σημαντικό αριθμό αναφορών πολιτών, οι οποίοι διαμαρτύρονται ότι εξήλθαν προσωρινώς του οικείου προστατευτικού-προνομιακού καθεστώτος (ΚΟΤ-ΜΕΠ), καίτοι πληρούσαν τις νόμιμες προϋποθέσεις παραμονής σ' αυτό, εξαιτίας της μη εμπρόθεσμης υποβολής της απαιτούμενης αίτησης ανανέωσης.

¹Σημειώνεται ότι με το αρ. 1 της υπ' αριθ. ΥΠΕΝ/ΔΗΕ/72919/1459/2019 απόφασης του Υφυπουργού Περιβάλλοντος κ' Ενέργειας αντικαταστάθηκε ως άνω το εδ. α' του αρ. 3§4 της υπ' αριθ. Δ5-ΗΛ/Β/Φ29/16027/2010 απόφασης του Υφυπουργού ΠΕΚΑ.

Εν προκειμένω, σημειώνεται ότι βάσει του προισχύσαντος σχετικού κανονιστικού πλαισίου², δεν υφίστατο απαίτηση για εκ νέου υποβολή αίτησης ένταξης στο ΚΟΤ και στο ΜΕΠ (εξαιρείτο η περίπτωση των χριζόντων μηχανικής υποστήριξης καταναλωτών και η περίπτωση μεταβολής των δηλωθέντων στην αρχική αίτηση στοιχείων) και κατ' αυτόν τον τρόπο περιορίζονταν καταστάσεις προσωρινής απώλειας νομίμων δικαιωμάτων.

Λαμβανομένου υπόψη τούτου - και δοθέντος ότι έχει προβλεφθεί, δυνάμει της υπ' αριθ. 424 (ΦΕΚ Β'/3377/02.09.19) αποφάσεως του Υπουργού Επικρατείας, η διασύνδεση των πληροφοριακών συστημάτων και εφαρμογών της Α.Α.Δ.Ε. και της Η.ΔΙ.Κ.Α. Α.Ε. με σκοπό την άντληση-διασταύρωση στοιχείων και πληροφοριών για την αξιολόγηση των υποβαλλόμενων αιτήσεων ένταξης στο ΚΟΤ - η Αρχή θεωρεί σκόπιμη την εκτίμηση, από μέρους σας, της δυνατότητας θέσπισης της άπαξ υποβολής σχετικών αιτήσεων και της αυτεπάγγελτης διενέργειας ετήσιου διοικητικού ελέγχου επί των νόμιμων προϋποθέσεων παραμονής στο ΚΟΤ και στο ΜΕΠ. Στο πλαίσιο αυτό, κρίνεται επίσης ενδεδειγμένη η εξέταση της αναγκαιότητας συμπερίληψης, στην ως άνω υπουργική απόφαση, ρητής αναφοράς περί εφαρμογής ταύτης και στη διαδικασία αξιολόγησης αιτήσεων ένταξης στο Μητρώο Ευάλωτων Πελατών.

2. Διαδικασία εξακρίβωσης προϋποθέσεων ένταξης ευάλωτων καταναλωτών στο ΚΟΤ

Σύμφωνα με το άρθρο 2§2 της υπ' αριθ. Δ5-ΗΛ/Β/Φ29/16027/2010 αποφάσεως του Υφυπουργού ΠΕΚΑ - όπως αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 της υπ' αριθ. ΥΠΕΝ/ΥΠΡΓ/892/152/2018 αποφάσεως του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας - «Οι δικαιούχοι που εντάσσονται στο Κ.Ο.Τ. πρέπει να πληρούν τις παρακάτω προϋποθέσεις για κάθε μία κατηγορία:

α) Α ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ - Δικαιούχοι Κ.Ο.Τ. Α: Οι δικαιούχοι της έκπτωσης του Κ.Ο.Τ. Α πρέπει να πληρούν όλα τα κριτήρια εισοδήματος, περιουσίας και διαμονής του άρθρου 235 του ν. 4389/2016 (Α 94) και της κατ' εξουσιοδότηση της παραγράφου 6 αυτού εκδοθείσας αριθμ. Γ.Δ.5οικ.2961-10/24.1.2017 (Β 128) απόφασης των Υπουργών Οικονομικών, Εσωτερικών, Διοικητικής Ανασυγκρότησης και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης «Καθορισμός των όρων και των προϋποθέσεων εφαρμογής του προγράμματος Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης», όπως εκάστοτε ισχύει, β) Β ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ - Δικαιούχοι Κ.Ο.Τ. Β: Οι δικαιούχοι της έκπτωσης του Κ.Ο.Τ. Β πρέπει να πληρούν τα παρακάτω κριτήρια: αα) Να έχουν οι ίδιοι και τα μέλη του νοικοκυριού τους, με βάση τους ορισμούς του άρθρου 2 της Γ.Δ.5 οικ. 2961-10/24.1.2017 απόφασης «Καθορισμός των όρων και των προϋποθέσεων εφαρμογής του προγράμματος Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης», ετήσιο συνολικό πραγματικό (φορολογητέο, αυτοτελώς φορολογούμενο ή ειδικώς φορολογούμενο ή απαλλασσόμενο φόρου) ή τεκμαρτό εισόδημα, όπως αυτό προκύπτει από τις τελευταίες εκκαθαρισμένες δηλώσεις φόρου εισοδήματος των μελών του νοικοκυριού για τις οποίες έχει λήξει η οριζόμενη από τις κείμενες διατάξεις ή η παραταθείσα με οποιονδήποτε τρόπο προθεσμία υποβολής, έως τα όρια του παρακάτω πίνακα...Για νοικοκυριό που στη σύνθεση του περιλαμβάνει και άτομο ή άτομα με αναπηρία εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και άνω τα παραπάνω εισοδηματικά όρια αυξάνονται κατά οκτώ χιλιάδες (8.000)

²Η διάταξη του αρ. 3 της υπ' αριθ. Δ5-ΗΛ/Β/Φ29/16027/2010 απόφασης του Υφυπουργού ΠΕΚΑ, υπό την προισχύσασα μορφή της - ήτοι πριν την τροποποίησή της με το αρ. 3 της υπ' αριθ. ΥΠΕΝ/ΥΠΡΓ/892/152/2018 απόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας - προέβλεπε ότι "...5. Όσοι έχουν ενταχθεί στο ΚΟΤ δεν απαιτείται να υποβάλουν αίτηση για το επόμενο έτος με εξαίρεση τους δικαιούχους της περίπτωσης ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 2. Σε κάθε περίπτωση μεταβολής των στοιχείων που έχουν δηλωθεί απαιτείται η υποβολή νέας αίτησης". Τα αυτά προβλέπονταν, για τους ήδη ενταχθέντες στο ΜΕΠ, στην προισχύσασα μορφή της διάταξης του αρ. 3 της υπ' αριθ. Δ5-ΗΛ/Β/Φ.1.21/ΟΙΚ. 12112/2013 απόφασης του Υφυπουργού ΠΕΚΑ (ενν. η μορφή της διάταξης πριν την αντικατάστασή της με το αρ. 2 της υπ' αριθ. ΥΠΕΝ/ΔΗΕ/78337/224/2018 απόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας).

ευρώ. Για νοικοκυριό που στη σύνθεση του περιλαμβάνει και άτομο ή άτομα που έχουν ανάγκη μηχανικής υποστήριξης με χρήση ιατρικών συσκευών, η οποία παρέχεται κατ' οίκον και είναι απαραίτητη για τη ζωή τους, τα παραπάνω εισοδηματικά όρια αυξάνονται κατά δεκαπέντε χιλιάδες (15.000) ευρώ. Για κάθε επιπλέον ενήλικο μέλος προστίθεται το ποσό των 4.500 ευρώ και για κάθε επιπλέον ανήλικο μέλος το ποσό των 2.250 ευρώ, μέχρι του συνολικού ορίου των 31.500 ευρώ ανεξαρτήτως του αριθμού των μελών του νοικοκυριού. Το ανώτατο όριο του παραπάνω εδαφίου αυξάνεται κατά 8.000 ευρώ για νοικοκυριό που στη σύνθεση του περιλαμβάνει και άτομο ή άτομα με αναπηρία εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και άνω και κατά 15.000 ευρώ για νοικοκυριό που στη σύνθεση του περιλαμβάνει και άτομο ή άτομα που έχουν ανάγκη μηχανικής υποστήριξης με χρήση ιατρικών συσκευών, η οποία παρέχεται κατ' οίκον και είναι απαραίτητη για τη ζωή τους..". Περαιτέρω, βάσει του άρθρου 3§1 της προαναφερθείσης αποφάσεως του Υφυπουργού ΠΕΚΑ - όπως αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 3 της υπ' αριθ. ΥΠΕΝ/ΥΠΡΓ/892/152/2018 αποφάσεως του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας - ορίζεται ότι: «...η αίτηση (ένταξης στο ΚΟΤ) υποβάλλεται από τον/την ενήλικο/ενήλικη υπόχρεο ή το/τη σύζυγο του/της υπόχρεου υποβολής δήλωσης φορολογίας εισοδήματος του νοικοκυριού...Ο αιτών συμπληρώνει υποχρεωτικά στα αντίστοιχα πεδία της αίτησης τον Αριθμό Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.), τον Αριθμό Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης (Α.Μ.Κ.Α.) και τον αριθμό της παροχής ηλεκτρικής ενέργειας για την οποία αιτείται την έκπτωση. Όσα στοιχεία είναι διαθέσιμα από τις ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων εμφανίζονται προσυμπληρωμένα στα αντίστοιχα πεδία της αίτησης και ο αιτών συμπληρώνει αυτά που λείπουν. Η ιδιότητα του ατόμου με αναπηρία εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και άνω προκύπτει από τους αντίστοιχους κωδικούς του εντύπου Ε1 της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος...».

Εν προκειμένω, η πρόβλεψη της χρήσης της τελευταίας εκκαθαρισμένης δήλωσης εισοδήματος - η οποία αφορά εξ' ορισμού το προηγούμενο του έτους ένταξης στο ΚΟΤ (φορολογικό) έτος - ως αποκλειστικού μέσου εξακρίβωσης της ιδιότητας του ΑμεΑ ή της απόκτησης πρόσθετου τέκνου οδηγεί στη διαμόρφωση της ακόλουθης συνθήκης:

Νοικοκυριά τα οποία αποκτούν τέκνο ή έχουν στη σύνθεσή τους μέλη που πιστοποιήθηκαν ως ΑμεΑ³ κατά τη διάρκεια ενός οικονομικού έτους δεν δύνανται να απολαύσουν το σχετικό ευεργέτημα ευθύς αφ' ης επέλθουν οι σχετικές μεταβολές αλλά υποχρεούνται να αναμείνουν (επί μακρόν) τη φορολογική δήλωση του επόμενου οικονομικού έτους προκειμένου να δηλώσουν τα νέα στοιχεία αναφορικά με την αναπηρία ή την οικογενειακή κατάσταση και να αιτηθούν εν συνεχεία την υπαγωγή στο ΚΟΤ.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι το σχετικό ευεργέτημα δεν τυγχάνει, σύμφωνα με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο, αναδρομικής εφαρμογής, ήτοι παρέχεται στους δικαιούχους ευάλωτους καταναλωτές από τον χρόνο έγκρισης της σχετικής αιτήσεώς τους και εφεξής και όχι από τον χρόνο επέλευσης των ως άνω μεταβολών, καθίσταται ευχερώς αντιληπτό ότι η ελλιπής νομοθετική πρόνοια έχει εν προκειμένω ως επακόλουθο τη συνταγματικά και δικαιοκρατικά μη ανεκτή απώλεια απονεμόμενου δικαιώματος.

Ενόψει των προεκτεθέντων, κρίνεται αναγκαία η τροποποίηση του οικείου κανονιστικού πλαισίου προς άρση της ανωτέρω δυσμενούς συνθήκης και η εξέταση της δυνατότητας διασύνδεσης των πληροφοριακών συστημάτων και εφαρμογών της ΗΔΙΚΑ Α.Ε με το ηλεκτρονικό υποσύστημα

³Εννοείται μέσω γνωματεύσεων των οικείων ΚΕΠΑ.

υποστήριξης των ΚΕΠΑ και με το πληροφοριακό σύστημα Δημοτολογίων-Ληξιαρχείων με σκοπό την άντληση των απολύτως αναγκαίων σχετικών στοιχείων και πληροφοριών.

Ο Συνήγορος του Πολίτη προσβλέπει στην ευαισθησία σας και παρακαλεί για τη συνεργασία σας επί των ως άνω κρίσιμων ζητημάτων που αφορούν πληθυσμιακές ομάδες από τις πλέον πληττόμενες από την μακροχρόνια οικονομική κρίση και την παρατεταμένη εφαρμογή περιοριστικών μέτρων για την ανάσχεση της ενσκήπτουσας πανδημίας του κορωνοϊού (COVID-19).

Με τιμή

Ανδρέας Ι. Ποπάκης
Συνήγορος του Πολίτη

Κοινοποίηση

1) Διεύθυνση Ηλεκτρικής Ενέργειας
Γενική Διεύθυνση Ενέργειας
Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας
gidakoulprn.ypeka.gr

2) Δ/ση Έρευνας κ' Ανάπτυξης Η.ΔΙ.ΚΑ Α.Ε
Λυκούργου 10, 10551 Αθήνα
koulouvaris@idika.gr

3) Δ/ση Χρηστών Δικτύου
ΔΕΔΔΗΕ
Λ. Συγγρού 23, 11743, Αθήνα
d.vranis@deddie.gr

4) Δ/ση Ανάπτυξης Φορολογικών Εφαρμογών
Γενική Δ/ση Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης ΑΑΔΕ
Χανδρή 1 κ' Θεσσαλονίκης, 18346 Μοσχάτο
dafe@aade.gr